

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

نمید: طلوع کرد، درخشید

خوش نما: خوش چهره - زیبا

افزون: بیش‌تر

خجسته: مبارک، فرخنده

خرم: سرسبز

تحويل دادن: چیزی را به کسی دادن

کزین: که از این

معاصر: هم‌دوره - هم‌عصر

انشاءالله: اگر خدا بخواهد، اگر ایزد بخواهد

رشید: بلند قد

مرساد: نرسد

نواحی: جمع ناحیه

سپیده دم: بامداد، صبح زود

خیره شدن: با رقت به چیزی نگاه کردن

بهر روزی: نیک بختی، خوش بختی، پیروزی

فناوری: بکارگیری دانش

کشمکش: دعوا، نزاع

کلمات متضاد

گرفتار ≠ رها، آزاد

تاریکی ≠ روشنائی

دوستان ≠ دشمنان

آیندگان ≠ گذشتگان

جنگ ≠ صلح

بلندترین ≠ کوتاهترین

کلمات هم خانواده

منظم، نظم، تنظیم

مزاحم، زحمت، فراغت

معاصر، عصر

رشید، رشادت، رشد

مانع، ممنوع - منع

شجاع، شجاعت

بخوان و بدان

کاربرد جملات گسترش یافته

★ گاهی برای اینکه اطلاعات کامل تر و بهتری به شنونده یا خواننده بدهیم، باید در جمله‌های گسترش یافته، به بیان جزئیات و توصیف بیشتر پردازیم.

برنا: درنا جان، امروز من از یک نمایشگاه دیدن کردم.

درنا: کدام نمایشگاه؟ چه قسمتی؟ اصلاً نمایشگاه چیست؟

برنا: امروز از نمایشگاه کتاب کودک، غرفه‌ی نویسندگان جوان دیدن کردم.

درنا: حالا درست شد. وقتی جمله را گسترش دادی و نمایشگاه را بیشتر توصیف کردی، اطلاعات کامل تری به من دادی. کاملاً متوجه منظورت شدم.

مقایسه‌ی متن‌ها

درنا: من دیروز درباره‌ی «مادربزرگ»، یک متن نوشتم. اما صبح هر چه گشتم آن را پیدا نکردم. برای همین امروز متن دیگری

درباره‌ی «مادربزرگ» نوشتم. اما ظهر که از مدرسه برگشتم آن را پیدا کردم. ولی بعضی چیزها در این دو متن باهم فرق می‌کرد.

برنا: بیا هر دو متن را کنار هم بگذاریم و مقایسه کنیم و ببینیم که چه شباهت‌ها و چه تفاوت‌هایی دارند. هر متن چند جمله دارد و

کدام جمله‌ها سؤالی (؟) و یا تعجبی و عاطفی (!) است؟

ساختن ترکیب‌های جدید با افزودن پیشوند یا پسوند به واژه‌های درس به افزایش دقت و دامنه‌ی لغات شما کمک می‌کند.
چهار کلمه با پسوند یا پیشوند (با - بی - مند - هم - دوست) بساز و با یکی از آن‌ها به دلخواه جمله بساز.

هم صحبت دانشمند کتاب دولت بی پولی

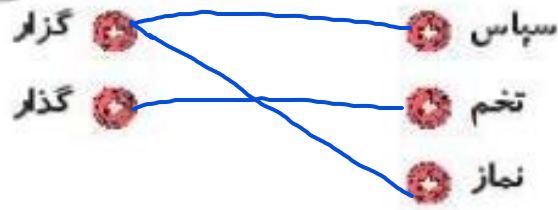
هم صحبت شدن با افراد کتاب دوست، معلومات انسان را بالایی برد.

تمرین

1 با وصل کردن هر یک از کلمه‌های زیر و ترکیب آن‌ها، واژه‌ی جدید بساز و بنویس.

گزار: به جا آوردن - انجام دادن گذار: چیزی گذاشتنی و قرار دادنی

سیاس گزار
تخم گزار
نماز گزار

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: «فضاسازی در سخن، جزء دانش زبانی است.»

ب: منظور از «نام آوران امروز، بچه‌های ما هستند.»

پ: راه حق، راه رستگاری و پیروزی است.

ت: علامت «،» در وسط جمله برای تعجب می‌آید.

سوال کج فهمی دارد

۲ واژه‌ها را ترکیب کن و کلمه‌ی جدید بساز و در جاهای خالی بنویس.

کتاب فروش

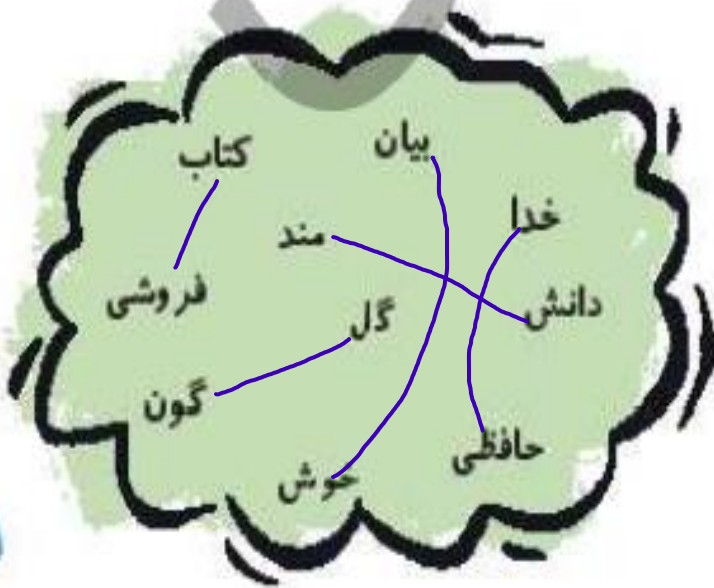
خدا حافظی

خوش بیان

دانشمند

گل فروشی

گل گون

۴ با خواندن جمله‌های زیر، در جاهای خالی علامت نگارشی مناسب بگذار.

من با خنده گفتم : « پدر بزرگ ! » پس یک کیسه هم به من بدهید . تا بر سر تقسیم گردوها ، جنگی پیش نیاید .

۵ بخش مشخص شده در هر کلمه، نشانه چیست؟ در جای خالی بنویس.

لحنش

لحن او

گوشه‌ای

یک گوشه

خانه‌هایمان

خانه‌های ما

۶ جدول را کامل کن.

ن	ظ	م			
غ	ر	ی	ق		
د	ل	ا	و	ر	ا
ن	ر	س	د		
ا	ک	ر	ا	ن	
غ	د	ا	ح	ا	ف

الف: ریشه‌ی کلمه‌ی «منظم»

ب: هم‌خانواده‌ی کلمه‌ی «غرق»

پ: جمع کلمه‌ی «دلاور»

ت: مترادف کلمه‌ی «مَرَسَد»

ث: سرای امید

ج: مخالف «سلام»

بیت‌های شعر «سرای امید» را کامل کن.

۷

الف: ای ایران، غمت فرساده

ب: راه ما راه حق، راه بهروزی است

پ: یادگار خون عاشقان، ای بهار

جاودان، شکوه تو باد

اتحاد، اتحاد، زمر پیروزی است.

ای بهار تازه جاودان در این شکفته باد
چمن

مانند نمونه پاسخ بده و جدول را کامل کن.

۸

کلمه	ترکیب	جمله
رنگارنگ	رنگ + ا + رنگ	خروس پرهای رنگارنگ و زیبایش را تکان داد.
لبالب	لب + ا + لب	نیوان صورتی، لبالب پر از شربت بود
تنگانگ	تنگ + ا + تنگ	جمعیت در خیابان، تنگ تنگ هم ایستاده بودند

کلمات زیر را طبقه‌بندی کن و در جای مناسب بنویس.

گلگون - چمن - بهار - شکفته باد - خوش رفتار - منظم - تلفن - می‌رفت - فرهنگ - چیده شده بود

فعل	شکفته باد - می‌رفت - چیده شده بود
اسم	چمن - بهار - تلفن - فرهنگ
صفت	گلگون - خوش رفتار - منظم

جمله‌های زیر را گسترش بده.

الف: ایران وطن ماست... ایران زیبا، خانه‌ی امید و وطن همیشگی ماست

ب: ما پیروز هستیم؟ آیا با این همه استرس، باز ما در این نبرد پیروز میدان هستیم؟

پ: بهار آمد! ... با شکوفایش گل‌های باغ، بهار طبیعت آمد.

یک متن مقایسه‌ای در سه بند درباره‌ی مدرسه‌های، دیروز، امروز و فردا، بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

الف: منظور از «یادگار خون عاشقان، چیست؟

(۱) بهار عاشقان

(۲) راه حق

(۳) شکوه شادی

(۴) صلح و آزادی

ب: در بیت روبه‌رو قافیه کدام است؟ «ایران ای سرای امید / بر بامت سپیده دمید،

(۱) سرای - سپیده

(۲) ایران - امید

(۳) امید - دمید

(۴) بر بامت - ای ایران

پ: کدام گزینه با توجه به جمله زیر نادرست است؟

«گلهی افزودن نوشته را گویاتر و گیراتر می‌کند.»

(۱) بیان زمان

(۲) بیان مکان

(۳) بیان موقعیت

(۴) بیان داستان

ت: املاي کدام گزینه نادرست است؟

(۱) مهمان‌دار - سپاس گزار

(۲) تهسين آميز - نامآوران

(۳) صحبت - مزاحمتان

(۴) ورق - ان شاء ا...

ث: منظور از کلمه‌ی مشخص شده در «سپیده‌ی ما گلگون است»، چیست؟

(۱) به رنگ گل سرخ (خون شهدا)

(۲) به رنگ سفید

(۳) به رنگ گل‌های ربا

(۴) به رنگ رنگین‌کمان

ج: علامت‌های نگارشی به کار رفته در کدام گزینه درست نیست؟

(۱) هر کدام در گوشه‌ای از کتاب‌فروشی سرگرم تملشا و خواندن بخش‌هایی از کتاب شدیم.

(۲) ناگزیر، کتابم را بستم و به آقای فرهنگ تحویل دادم.

(۳) چه کسانی این همه کتاب را می‌خوانند؟

(۴) تو چه گل سرخ زیبایی هستی!

«مورچه‌ها کلّ تابستان راه زمستانی می‌اندیشند»

این مسئله خیلی مهم است. نمی‌توان ساده‌لوح بود و گمان کرد تابستان برای همیشه ماندگار است. پس مورچه‌ها وسط تابستان در حال جمع‌آوری غذای زمستانشان هستند. آینده‌نگری اصل مهمی است و باید در تابستان فکر طوفان را هم کرد. باید هم‌چنان که از آفتاب روشن لذت می‌برید، به فکر سنگ و صخره هم باشید.

(ادامه دارد ...)

الف: چرا نباید ماندگاری تابستان را باور کرد؟

چون بعد از فصل تابستان، زمستان هم هست و باید آینده نگری کرد.

ب: پیام داستان را در یک جمله بنویس.

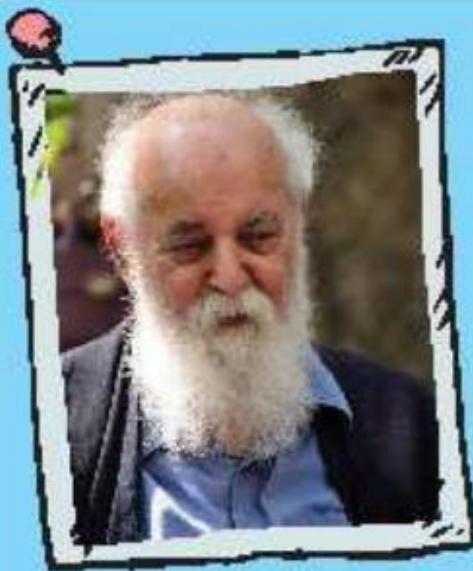
در همی لحظات، فقط موفقیت حال را در نظر نگیرید و آینده نگری کنید.

پ: اصل مهم، داستان چیست؟

آینده نگری

ت: تو چگونه می‌اندیشی؟ زمستانی یا تابستانی؟ توضیح بده.

بر عهده‌ی خودتان.

هوشنگ ابتهاج

هوشنگ ابتهاج (هـ . الف . سایه): امیر هوشنگ ابتهاج.

شاعر ایرانی اسفند سال ۱۳۰۶ در رشت متولد شد. او

کودکی اش را در رشت گذراند و دوران دبیرستان به

تهران آمد. ابتهاج از همان جوانی سرودن شعر را آغاز کرد و با موسیقی آشنا شد. او همواره

دانش آموزی خود آموخته بوده و سراسر زندگی اش را وقف خواندن و سرودن کرده است. او

در حال حاضر به همراه خانواده اش در شهر کلن آلمان زندگی می کند و گاهی به ایران سفر می کند.

بخوان و پیشانی

هوشنگ ابتهاج در مرداد ماه سال ۱۴۰۱ از دنیا رفت .